

ASBESTO
KELIAMA RIZIKA
SVEIKATAI
IR SAUGUS
ELGESYS SU
JO TURINČIAIS
GAMINIAIS

www.smlpc.lt

Asbestas – tai gamtinis pluoštinis mineralas, netirpstantis vandenyje, neskylantis šviesoje, atsparus temperatūros poveikiui, organiniams tirpikliams, negaruojantis, turintis geras eksploatacines ir termoizoliacines savybes.

Priklausomai nuo oksidų sudėties (jį sudaro magnio silikatai, geležies, magnio, aliuminio, kalcio ir silicio oksidai) ir kristalų struktūros, asbestas skirstomas į kelias atmainas, kurios visos yra pavojingos žmogaus sveikatai.

Nuo 2005 metų Lietuvoje, kaip ir visose Europos Sąjungos šalyse, uždrausta naudoti asbestą bei jo turinčius gaminius.

Tačiau dar ir dabar asbesto galima aptikti senesnės statybos namų stogų šiferinėse dangose, šiferiu dengtuose daugiabučių balkonuose, elektros įrenginiuose, ugniai atspariose sienose ir duryse, grindų bei lubų plokštėse bei kituose gaminiuose.

ASBESTO KELIAMA RIZIKA SVEIKATAI

1976 metais asbestas įrašytas į Tarptautinio vėžio tyrimo centro kancerogeninių medžiagų sąrašą kaip vėžį sukelianti medžiaga, turinti kenksmingą ir ilgalaikį (20–30 metų) neigiamą poveikį žmogaus sveikatai.

Pavojų kelia ne pats asbestas, o jo nematomi ir bekvapiai laisvi plaušeliai, kuriuos žmogus gali įkvėpti su asbestu užterštu oru.

Kol asbesto turintys statiniai ar gaminiai yra neliečiami, asbestas didesnio pavojaus nekelia. Tačiau griauant statinius, atliekant katilinių, šiluminių tinklų izoliacijos remontą arba renovaciją, keičiant šiferinę stogų dangą, vykstant asbesto turinčių produktų (plokščių, šiferio, vamzdžių) korozijai, aplinkoje pasklinda labai smulkūs, akimi nematomi plaušeliai.

Asbesto poveikis žmogaus sveikatai gali būti tiesioginis ir netiesioginis. Tiesioginis poveikis dažniausiai pasireiškia

profesinio kontakto metu, kai dirbama su asbesto turinčiais gaminiais. Netiesioginis poveikis – kai plaušeliai į žmogaus kvėpavimo takus patenka būnant patalpoje, kurioje yra asbesto, arba būnant lauke, kai statinių paviršiuje esantis asbestas, veikiamas atmosferos veiksnių, suyra į plaušelius. Asbestas gali būti surištas su netrapios medžiagos rišikliu arba birus. Birus labai dulka ir yra ypač pavojingas sveikatai. Asbesto plaušeliai, kurių ilgis didesnis nei 5µm ir plotis mažesnis nei 3µm, lengvai patenka į kvėpavimo takus ir ilgainiui tampa specifinių lėtinių ligų ir vėžinių susirgimų priežastimi. Kuo daugiau ir kuo smulkesnių plaušelių patenka į aplinką, tuo didesnė rizika susirgti.

Asbesto plaušeliai labai lengvi ir ore gali sklandyti net keletą dienų. Jie netirpūs vandenyje, o patekę į kvėpavimo takus pasiekia plaučių alveoles ir gali pasilikti ten visą gyvenimą.

Asbesto sukeliama ligos: asbestozė, plaučių vėžys, mezotelioma (krūtinplėvės ir pilvaplėvės vėžys), rečiau skrandžio, storosios žarnos vėžys. Dažniausiai susergama dėl tiesioginio kontakto su asbestu (kai dirbama su jo turinčiais gaminiais) ir tai traktuojama kaip profesinis susirgimas.

Šios ligos išsivysto ne iš karto, o per ilgą –20–30 metų – laikotarpį.

SAUGAUS ELGESYS SU ASBESTO TURINČIAIS GAMINIAIS

Dirbant su asbestu, būtina laikytis Darbo su asbestu saugos nuostatų kuriuose numatyta darbuotojų apsauga nuo asbesto keliamos rizikos, asbesto sukeliamų sveikatos sutrikimų prevencijos priemonės.

Visų rūšių veikla su asbesto turinčiais gaminiais griežtai reglamentuojama ir licencijuojama. Su asbestu ir jo turinčiais produktais gali dirbti tik specialiai parengti ir turintys licencijas asmenys.

Asbesto šalinimo pagrindinis tikslas yra apsaugoti aplinką ir žmones nuo pavojingų asbesto plaušelių.

Keičiant šiferinę (asbestocementinę) stogų dangą, būtina laikytis visų saugaus darbo reikalavimų:

- Darbus atlikti taip, kad asbesto plaušeliai nepasklistų į aplinką ir nekeltų pavojaus žmonių sveikatai ir aplinkai.
- Naudoti specialias apsaugos priemones, kad asbesto plaušeliai nepatektų į kvėpavimo takus ir plaučius (spec. drabužiai su gobtuvu, darbiniai batai (be raištelių), respiratorius).
- Vietą, kur šalinama stogų šiferinė danga, nuo aplinkos būtina atskirti polietileno plėvele ir pažymėti ženklu „Atsargiai – asbestas!“
- Nuimant šiferio lakštus, paviršius drėkinti vandeniu.
- Šiferio lakštus kaip įmanoma atsargiau nuleisti ant žemės ir tvarkingai sukrauti. Nemėtyti ir nelaužyti. Stengtis nemindžioti ant žemės nukritusių šiferio nuolaužų.
- Asbesto turinčias atliekas būtina sukrauti į specializuotus konteinerius su užraktu. Jei lakštas netelpa į konteinerį, jį būtina apvynioti stora polietilenu plėvele, užklijuoti lipnia juosta ir priklijuoti apie asbestą perspėjančius lipdukus.
- Smulkias šiferio atliekas išsiurbti siurbliais su specialiais filtrais, jų nešluoti ir nepilti į kelio duobes ir provėžas. Mažas asbestinio šiferio nuolaužas sudėti į asbestinių atliekų konteinerį.
- Turintiems šiferiu dengtus stogus, nerekomenduojama naudoti nuo jų nubėgusio lietaus vandens skalbimui, prausimuisi ar grindų plovimui.